

รายงานผลการเข้าร่วมสัมมนา

เรื่อง

Packaging Trend from TOKYO PACK 2012

จัดโดย

สมาคมการบรรจุภัณฑ์ไทย
ณ CRYSTAL DESIGN CENTER (CDC)
วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2555

ผู้จัดทำ

รองศาสตราจารย์สุภาวดี อีธรรมมาร
อาจารย์ กรรณิการ์ ยี่มนาค

รายงานการไปฝึกอบรม ดูงาน ประชุม / สัมมนา
ตามระเบียบมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ว่าด้วยการให้ทุนฝึกอบรม ดูงาน
และประชุมทางวิชาการแก่ข้าราชการมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

1. ชื่อ นางสาวดี นามสกุล อีธรรมากร อายุ 45 ปี
ตำแหน่ง รองศาสตราจารย์ ระดับ 9
สังกัด สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โทร. 8192-3

2. ชื่อ นางสาววรรณิการ์ นามสกุล ยี่นาค อายุ 30 ปี
ตำแหน่ง อาจารย์ ระดับ 4
สังกัด สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โทร. 8192-3

เข้าร่วมสัมมนาเรื่อง Packaging Trend from TOKYO PACK 2012
ณ CRYSTAL DESIGN CENTER (CDC)
วันที่ 1 พฤศจิกายน 2555
รวมระยะเวลา 1 วัน

2. รายงานการสัมมนา

2.1 เรื่อง Packaging Trend from TOKYO PACK 2012

วัตถุประสงค์ในการสัมมนา เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้ทราบแนวโน้มของบรรจุภัณฑ์และเทคโนโลยีที่แสดงในงาน TOKYO PACK 2012 ในการนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

2.2 ผู้เข้าร่วมฝึกอบรม

จำนวนประมาณ 200 คน ประกอบด้วย ผู้เข้าอบรมทั้งจากภาคเอกชนและภาครัฐ

2.3 วิธีการสัมมนา

การบรรยายโดยวิทยากร 2 ท่าน ได้แก่

- 1) คุณมยุรี ภาคลำเจียก ที่ปรึกษาสมาคมการบรรจุภัณฑ์ไทย
- 2) คุณรัชณี ชัยชาติ ผู้จัดการทั่วไป บริษัท สยามทบพันแพคเกจจิ้ง จำกัด

2.4 เข้าร่วมฝึกอบรม ในฐานะ ผู้เข้าร่วมอบรม

2.5 เนื้อหาในสัมมนา มีสาระสำคัญที่สรุปได้ดังนี้

ประกอบด้วย 2 หัวข้อ คือ แนวโน้มบรรจุภัณฑ์ในประเทศญี่ปุ่น และบรรจุภัณฑ์ที่ชนะการประกวดในปี 2012 ในประเทศญี่ปุ่น

หัวข้อแรก แนวโน้มบรรจุภัณฑ์ในประเทศญี่ปุ่น บรรยาย โดย คุณมยุรี ภาคลำเจียก

ผู้บรรยายได้กล่าวถึงที่มาของการจัดงาน TOKYO PACK ว่า เป็นงานที่มีการจัดเป็นประจำทุกปี เริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1966 จนมาถึงปัจจุบัน รวม 48 ปี แล้ว การจัดงานครั้งนี้จัดขึ้นตั้งแต่วันที่ 2 - 5 ตุลาคม 2555 โดยมีผู้เข้าร่วมมาจาก 600 บริษัทในประเทศญี่ปุ่น แนวโน้มของบรรจุภัณฑ์ในประเทศญี่ปุ่นมีพื้นฐานสำคัญที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของคนญี่ปุ่นเป็นสำคัญ คนญี่ปุ่นเป็นคนที่ระเบียบวินัยสูง มีกลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุมากกว่า 65 ปีขึ้นไปประมาณร้อยละ 23 ในปี 2010 และมีแนวโน้มสูงมากขึ้นถึงประมาณร้อยละ 39.6 ในปี 2050 การเปลี่ยนแปลงชีวิตความเป็นอยู่ของคนญี่ปุ่นที่พบ คือ มีอัตราการเกิดที่ลดลง แต่ละครอบครัวมีลูกไม่เกิน 2 คน มีสังคมเกิดขึ้นตลอดเวลา 24 ชั่วโมง มีปัญหาด้านไฟฟ้า ดังนั้นบรรจุภัณฑ์ที่มีการใช้ไฟฟ้าน้อยลงจะเป็นสิ่งที่ได้รับความสนใจ แนวโน้มของบรรจุภัณฑ์ในประเทศญี่ปุ่น มีลักษณะสำคัญคือ

- มีคุณภาพสูง
- มีหน้าที่พื้นฐานและหน้าที่ที่ดีขึ้นในด้านอายุการเก็บ พร้อมรับภาระหนัก ก่อให้เกิดประสิทธิภาพด้านการขนส่งตลอดสายโซ่อุปทาน
- ออกแบบที่มุ่งใจ เช่น การเปลี่ยนสีหมึกพิมพ์ได้ การออกแบบเพื่อให้เข้ากับทุกคน (universal design, UD) โดยเฉพาะการเปิดง่ายใช้แรงน้อยลงตามหลักการของการออกแบบ UD
- การออกแบบที่สนับสนุนการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในเชิง 3 R (reduce, reuse, recycle)
- การออกแบบที่ช่วยประหยัดวัสดุบรรจุภัณฑ์ที่ใช้
- การใช้วัสดุรีไซเคิลที่สามารถควบคุมให้สามารถนำกลับมาใช้ในงานเดิมได้ เช่น Re-PET ในรูปแบบของขวด จากขวดยังคงเป็นขวด วิธีการ คือ การเก็บกลับขวดมาทำความสะอาดอย่างดีด้วยการใช้ด่างที่อุณหภูมิสูงภายใต้สุญญากาศ ก่อนนำไปรีไซเคิลเพื่อทำขวดบรรจุอีกครั้ง
- การใช้วัสดุฐานธรรมชาติ เช่น PLA, PBS
- Refill pouch มีการใช้มากถึงร้อยละ 80 ในประเทศญี่ปุ่น ขวดร้อยละ 20
- การใช้ลอน C ของกระดาษลูกฟูกเพิ่มมากขึ้นจากการใช้ลอน A ซึ่งสิ้นเปลืองวัสดุมากกว่า

จากนั้นผู้บรรยายได้ยกตัวอย่างของบรรจุภัณฑ์ลักษณะต่าง ๆ ที่พบในงาน TOKYO PACK อาทิ

- การทำรอยบากที่กล่องเพื่อสะดวกในการพับแบนเมื่อทิ้งขยะ ช่วยลดพื้นที่การเก็บขยะได้
- การใช้ห่วงที่ปากขวดรีฟิลเพื่อความสะดวกในการเปิด
- การใช้การปิดผนึกด้วยระบบอัลตราโซนิกเพื่อลดขนาดของรอยปิดผนึกให้น้อยลงเพื่อลด

ปริมาณการใช้วัสดุบรรจุภัณฑ์

- การใช้สีเพื่อให้เหมาะสำหรับคนตาบอดสี จัดเป็น Color Universal Design (CUD)

- การใช้ TULC (Toyo Ultimate Can) เป็นการใช้ฟิล์ม PET ลามิเนตกับแผ่นโลหะบางที่เป็นแผ่นเหล็กปลอดดีบุก แต่ถ้าเป็นโลหะอะลูมิเนียมจะชื่อว่า aTULC รูปแบบการพิมพ์ใช้เป็นการพิมพ์กราฟัวร์เพื่อให้ภาพพิมพ์ที่สวยงามและลดการใช้สารเคลือบบนผิวโลหะ เพื่อลดปัญหาการใช้ EPA ที่เป็นอันตราย
- การใช้ OXYDEC มีสารดูดซับออกซิเจนอยู่ชั้นกลาง
- shelf ready packaging (SRP) ของญี่ปุ่นมีขนาดเล็กกว่าของยุโรปเนื่องจากชั้นวางเตี้ยกว่ารูปแบบเป็นถาดและมีฮูด (tray and hood) เปิดกล่องได้ง่ายขึ้น
- รูปแบบกล่อง OTOR กล่องแปดเหลี่ยม ซึ่งให้ค่า BCT สูงขึ้น
- ถาดอาหารแช่แข็งที่ไม่จำเป็นต้องเป็นรูปทรงสี่เหลี่ยมแบนราบ เพื่อให้สามารถจัดเก็บในตู้เย็นได้สะดวกตามหลักการ UD
- ขวดแก้วที่หนาเพื่อให้ใช้ได้หลายครั้ง

จากนั้นผู้บรรยายกล่าวถึงบรรจุภัณฑ์ในท้องตลาดที่พบในประเทศญี่ปุ่นโดยเน้นเป็นกลุ่มอาหารและกลุ่มเครื่องสำอาง

- กลุ่มอาหาร มีการใช้ฟิล์มหดรูปกับขวดแก้วที่บรรจุเครื่องเทศเพื่อการเก็บรักษาได้นานและเพิ่มความสวยงาม หลอดบีบมีการออกแบบบริเวณปากหลอดให้สามารถช่วยให้บีบผลิตภัณฑ์ได้หมดหลอด กล่องมีการออกแบบเพื่อช่วยการเรียงซ้อน ถ้วยกระดาษสำหรับบรรจุของร้อนโดยมีการทำเป็น 2 ชั้น มีช่องระบายความร้อนอยู่ภายใน หรือการทำเป็นสติ๊กเกอร์ที่เมื่อได้รับความร้อนแล้วมีการหดขึ้นเป็นลอนเพื่อช่วยให้การสัมผัสกับถ้วยไม่รู้สึกร้อนเกินไป การใช้ถุงตั้งกับการบรรจุของที่มีการทำปากถุงให้สามารถหนีเทได้สะดวก

- กลุ่มเครื่องสำอาง มีการทำช่องตัวอย่างสินค้าให้ทดลองใช้มากในรูปบรรจุภัณฑ์อ่อนตัว การใช้อักษรเบลล์เพื่อให้ผู้พิการทางสายตาทราบถึงผลิตภัณฑ์และแยกออกได้ การทำรูปแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อให้ง่ายต่อการแยกขยะ ด้วยการใช้ปริสเตอร์แพค ไม่ติดกาว

นอกจากนี้แล้วผู้บรรยายยังได้กล่าวถึงการแยกขยะตามบ้านเรือนที่มีการรณรงค์ให้ทราบถึงการแยกขยะว่าควรแยกอย่างไร ควรรีไซเคิลวัสดุใดบ้าง ขยะแบบใดสามารถนำไปเผาได้

หัวข้อสอง บรรจุภัณฑ์ที่ชนะการประกวดในประเทศญี่ปุ่น ปี 2012 บรรยาย โดย คุณรัชณี ชัยชาติ
ผู้บรรยายได้กล่าวถึงแนวความคิดของบรรจุภัณฑ์ที่ได้รับรางวัล รางวัลที่จัดไว้มี 2 กลุ่ม ได้แก่ รางวัล Japan Star และ รางวัลบรรจุภัณฑ์ที่ดีซึ่งมีการแบ่งรางวัลเป็นกลุ่มต่าง ๆ อีก 17 ประเภท หลักการของการให้รางวัลเน้นที่แนวโน้มของ UD และ การเปลี่ยนแปลงวัสดุจากพลาสติกมาเป็นกระดาษ การใช้วัสดุฐานชีวภาพ และการเน้นบรรจุภัณฑ์สำหรับการช่วยเรื่องภัยพิบัติ อาทิ การใช้กล่องกระดาษแบบ gable top มีฝาปิดเปิดสำหรับผลิตภัณฑ์ชนิดเติม ช่วยลดการใช้พลาสติกได้ถึงร้อยละ 31 เมื่อเทียบกับการใช้ของตั้ง การใช้ขวดที่มีรูปร่างขนาดต่างกันเพื่อแยกความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ได้ง่ายกับผู้ที่มีความพิการทางสายตา การเน้นรูปแบบฝาขวดที่ให้ง่ายต่อการปิดเปิด บรรจุภัณฑ์กล่องเพื่อช่วยในสถานการณ์ฉุกเฉิน เช่น ภัยพิบัติสามารถใช้เก็บของที่จำเป็น เช่น อาหารได้ และเมื่อรับประทานอาหารหรือนำอาหารออกจากกล่องแล้วกล่องสามารถนำมาใช้เป็นสวมนเคลื่อนที่ได้ด้วย

ภาพที่ 1 อาจารย์มยุรี ภาคลำเจียก ผู้บรรยายในงานสัมมนา Packaging Trend from TOKYO PACK 2012

ภาพที่ 2 ตัวอย่างบรรจุภัณฑ์ที่แสดงในการสัมมนา เป็นบรรจุภัณฑ์ของใส่มาส์กที่มีการทำด้ายคัทเป็นรูปขวดให้เหมือนใส่ผลไม้

ภาพที่ 3 ตัวอย่างบรรจุภัณฑ์ขวดที่แสดงในการสัมมนา

2.6 ประโยชน์ที่ได้รับ

2.6.1 ประโยชน์ที่ผู้รับทุนได้รับ

- 1) ได้เพิ่มพูนความรู้ด้านการแนวโน้มบรรจุภัณฑ์ในประเทศญี่ปุ่น
- 2) นำความรู้และเอกสารที่ได้รับมาใช้ประกอบการเรียนการสอน ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตในอุตสาหกรรม บรรจุภัณฑ์อย่างยั่งยืน และสิ่งแวดล้อม

2.6.2 ประโยชน์ที่มหาวิทยาลัยได้รับ

- 1) บุคลากรมีความรู้ที่ทันสมัยเกี่ยวกับแนวโน้มของบรรจุภัณฑ์ในประเทศญี่ปุ่น
- 2) นักศึกษามีความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ในประเทศญี่ปุ่น

2.7 ข้อเสนอแนะ

ควรต้องมีการติดตามความก้าวหน้าเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์เพื่อให้สามารถปรับตัวได้ทันต่อเทคโนโลยีและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย